

261

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Łodzi

LLO.410.016.05.2016

P/16/098

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Łodzi

ul. Kilińskiego 210, 90-980 Łódź

T +48 42 239 32 00, F +48 42 239 32 90

llo@nik.gov.pl

Q10ms

15.12.2016

PA

I. Dane identyfikacyjne kontroli

Numer i tytuł kontroli	P/16/098 – „Przeciwdziałanie sprzedaży dopalaczy”
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Łodzi
Kontroler	Kontrolę na podstawie art. 2 ust.1 ustawy o NIK ¹ , przeprowadził Janusz Rzepecki, doradca ekonomiczny, na podstawie upoważnienia do kontroli nr LLO/82/2016 z dnia 05.10.2016 r. (dowód: akta kontroli str.1-2)
Jednostka kontrolowana	Izba Celna w Łodzi ² , 93-232 Łódź, ul. Lodowa 97.
Kierownik jednostki kontrolowanej	Piotr Walczak, Dyrektor Izby Celnej w Łodzi od 13 listopada 2015 r. W okresie od 13 sierpnia 2008 r. do 12 listopada 2015 r. funkcję Dyrektora Izby pełniła Dorota Kędzierska. (dowód: akta kontroli str.4-6)

Ocena ogólna

II. Ocena kontrolowanej działalności³

Izba Celna w Łodzi podejmowała działania w zakresie ujawniania środków zastępczych⁴ oraz ograniczenia ich dostępności. W każdym przypadku ujawnienia tzw. dopalaczy stosowano odpowiednie procedury, wszczynano i prawidłowo realizowano postępowania dotyczące takich przypadków. Prawidłowo realizowano też czynności związane z przekazywaniem spraw dotyczących takich przypadków do właściwych organów.

Izba posiadała i na bieżąco doposażała zasoby rzeczowe niezbędne do realizacji zadań m.in. w zakresie ujawniania i zwalczania dostępności środków zastępczych. Zadania w ww. zakresie wykonywali w ramach obowiązków funkcjonariusze Izby, jak i podległych Urzędów Celnych. Funkcjonariusze ci podnosili swoje kwalifikacje, poprzez udział w szkoleniach, na których poruszano m.in. problematykę środków zastępczych.

Kierownictwo Izby prawidłowo zorganizowało nadzór nad podległymi komórkami organizacyjnymi m.in. w zakresie problematyki tzw. dopalaczy.

Izba podjęła współpracę z innymi podmiotami w przedmiocie ograniczania rynku środków zastępczych, w tym z Państwowymi Powiatowymi Inspektorami

¹ Dz. U. z 2015 r., poz. 1096 oraz z 2016 r., poz. 677, zw. dalej „ustawą o NIK”.

² Zw. dalej „Izba” lub „IC”.

³ Najwyższa Izba Kontroli stosuje 3-stopniową skalę ocen: pozytywna, pozytywna mimo stwierdzonych nieprawidłowości, negatywna. Jeżeli sformułowanie oceny ogólnej według proponowanej skali byłoby nadmiernie utrudnione, albo taka ocena nie dawałaby prawdziwego obrazu funkcjonowania kontrolowanej jednostki w zakresie objętym kontrolą, stosuje się ocenę opisową, bądź uzupełnia ocenę ogólną o dodatkowe objaśnienie

⁴ Zw. dalej również „dopalaczami”.

Sanitarnymi, innymi jednostkami Służby Celnej oraz właściwymi miejscowo prokuraturami.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego

1. Uregulowania i rozwiązania organizacyjne o obszarze ograniczenia dostępności środków zastępczych

Opis stanu
faktycznego

1.1. Decyzją z września 2016 r.⁵ Dyrektor Izby wprowadził Regulamin organizacyjny Izby Celnej w Łodzi. W dokumencie tym określono m.in. strukturę organizacyjną IC oraz szczegółowy zakres zadań komórek organizacyjnych.

Z ww. Regulaminu wynika, że w Izbie nie powołano komórki, której powierzono realizację zadań z zakresu środków zastępczych. Zadań tych nie powierzono również istniejącym w IC komórkom organizacyjnym.

Naczelnik Wydziału Organizacyjno-Prawnego stwierdził w złożonych wyjaśnieniach m.in., że Minister Finansów wskazał wykaz komórek organizacyjnych, które wchodziły w skład izb celnych. Wśród tych komórek nie występuje samodzielna komórka ds. zwalczania obrotu środkami zastępczymi. Zadania w tym zakresie wykonują m.in. funkcjonariusze Wydziału Zwalczania Przestępczości⁶. Ponadto działania podejmowane przez funkcjonariuszy WZP wspiera merytorycznie funkcjonariusz pełniący funkcję Lokalnego Punktu Kontaktowego⁷ ds. środków odurzających.

(dowód: akta kontroli str.3, 7-38, 3, 40-41,42)

1.2. W Izbie nie wprowadzono regulacji wewnętrznych precyzujących sposób postępowania ze środkami zastępczymi. Z wyjaśnień Naczelnika Wydziału Organizacyjno-Prawnego, wynika m.in., że sposób postępowania z tymi środkami uregulowany jest w ustawie o przeciwdziałaniu narkomanii⁸, jak również w Porozumieniu z 26 października 2011 r.⁹ Środki zastępcze nie są środkami odurzającymi lub substancjami psychotropowymi w myśl ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii, zatem nie wymagają szczególnych regulacji dot. przechowywania lub przewozu. W związku z powyższym czynności te odbywają się na zasadach ogólnych, jak dla innych towarów.

Natomiast funkcjonariusz pełniący funkcję LPK ds. środków odurzających wyjaśnił m.in., że ujawnione i zabezpieczone w trakcie czynności kontrolnych substancje chemiczne, do czasu zakończenia postępowania prowadzonego przez organy celne lub przekazania sprawy organowi sanitarnemu, przechowywane są na ogólnych warunkach dot. przechowywania towarów znajdujących się pod dozorem celnym. Nie są to preparaty wymienione w załącznikach do ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii, którymi obrót zagrożony jest sankcjami karnymi.

(dowód: akta kontroli str.40-41 736)

1.3. W Izbie, jak i w podległych urzędach celnych, nie wyznaczono funkcjonariuszy do realizacji zadań, które byłyby związane ze środkami zastępczymi. W ramach IC

⁵ Decyzja nr 148 Dyrektora Izby Celnej w Łodzi z dnia 26 września 2016 r. w sprawie nadania regulaminu organizacyjnego Izby Celnej w Łodzi

⁶ Zw. dalej „WZP”.

⁷ Zw. dalej „LPK”.

⁸ Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. (Dz. U. z 2016 r., poz. 224 ze zm.), zwana dalej „ustawą o przeciwdziałaniu narkomanii”.

⁹ Porozumienie zawarte pomiędzy Głównym Inspektorem Sanitarnym, Szefem Służby Celnej, Komendantem Głównym Policji i Głównym Inspektorem Farmaceutycznym o współpracy w zakresie przeciwdziałania wprowadzaniu do obrotu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej środków zastępczych, zw. dalej „Porozumieniem” lub „Porozumieniem z dnia 26 października 2011 r.”

zadania te realizują funkcjonariusze WZP, którzy dokonują bezpośrednich czynności kontrolnych w terenie. Natomiast w urzędach celnych, zadania te realizują funkcjonariusze dokonujący bezpośrednio odpraw celnych towarów.

(dowód: akta kontroli str.735-737)

1.4. W latach 2011-2014 odbyło się 6 szkoleń zorganizowanych przez Ministerstwo Finansów, w których poruszana była m.in. tematyka dot. substancji psychotropowych. W szkoleniach tych uczestniczył Koordynator LPK lub jego zastępca.

W sierpniu 2015 r. w siedzibie Izby odbyło się szkolenie w temacie „Dopalaczowe zadania Służby Celnej”, w którym uczestniczyło 13 funkcjonariuszy celnych z pionu orzecznictwa i kontroli (w tym 11 z podległych Izbie Urzędów Celnych). Szkolenie prowadził koordynator Krajowej Grupy Zadaniowej¹⁰ ds. środków odurzających oraz Koordynator Wojewódzkiej Stacji Sanitarnej-Epidemiologicznej.

W październiku 2015 r. Ministerstwo Finansów zorganizowało konferencję poświęconą zagadnieniom z obszaru środków odurzających i psychotropowych z uwzględnieniem nowej sytuacji prawnej związanej z ograniczeniem podaży środków zastępczych i nowych substancji psychoaktywnych. W konferencji uczestniczyło 3 funkcjonariuszy z pionu kontroli.

W listopadzie 2015 r. funkcjonariusz Izby (koordynator LPK) prowadził szkolenie (w tematyce tzw. dopalaczy) w Wojewódzkiej Stacji Sanitarnej przeznaczone dla 32 Powiatowych Inspektorów Sanitarnych, w grudniu 2015 r. ww. funkcjonariusz w ramach akcji „Dopalaczom mówimy STOP” prowadził wykład dla przedstawicieli szkolnictwa, Policji oraz środowiska lekarskiego.

W październiku 2016 r., w ramach konferencji „Dopalacze-dlaczego są tak groźne” zorganizowanej w Łodzi przez Głównego Inspektora Sanitarnego, funkcjonariusz Izby przedstawił prezentację dla przedstawicieli szkolnictwa, środowiska lekarskiego i samorządowego.

Przed „Światowymi Dniami Młodzieży”, w maju 2016 r. odbyło się w IC szkolenie z zakresu kontroli bezpośredniej-analiza ryzyka w Oddziałach Celnych Portów Lotniczych. W ramach tego szkolenia- prowadzonego przez ww. osobę- poruszano zagadnienia związane z tzw. dopalaczami. Przeszkolono 13 funkcjonariuszy celnych.

(dowód: akta kontroli str.43-117)

1.5. Decyzją nr 10/SC z 11 lutego 2011 r. Szef Służby Celnej powołał Koordynatorów wykonujących zadania Lokalnego Punktu Kontaktowego z zakresu realizacji zadań Krajowych Grup Zadaniowych, w tym Koordynatora i jego zastępcę w IC w Łodzi.

W ww. decyzji stwierdzono m.in., że zadaniem Koordynatorów LPK było m.in.: gromadzenie, przetwarzanie, analizowanie oraz ocena wszelkich informacji i danych związanych z obszarem tematycznym KGZ, współpraca z KGZ, komórkami organizacyjnymi macierzystej izby celnej i podległych urzędów celnych, w szczególności koordynowanie dwustronnej wymiany informacji z KGZ, sporządzanie analiz taktycznych i operacyjnych związanych z obszarem tematycznym KGZ, przygotowywanie kwartalnych raportów z działalności Koordynatora LPK dla kierownika KGZ. W czasie nieobecności Koordynatora LPK, obowiązki wykonuje jego zastępca. Ww. decyzją zobowiązano dyrektorów izb celnych m.in. do: uwzględnienia zakresu zadań Koordynatorów LPK przy powierzaniu im innych obowiązków służbowych, określenia zakresu upoważnienia

¹⁰ Zw. dalej „KGZ”.

Koordinatorów LPK do samodzielnej wymiany informacji, w tym podpisywania dokumentów, zapewnienie Koordynatorom wysokiego priorytetu zadań wykonywanych w ramach współpracy z KGZ.

Powyższe uregulowania znalazły się również w decyzji Szefa Służby Celnej z lutego 2012 r., z tym że zobowiązano Koordynatora LPK do składania półrocznych raportów z realizacji zadań. Natomiast w decyzji z października 2015 r. zobowiązano Koordynatora do składania ww. raportów, bez określenia czasookresu, za który powinny być sporządzane.

Z kolei w zarządzeniu Szefa Służby Celnej z 28 września 2016 r. sędowano wyznaczanie Koordynatorów LPK oraz ich zastępców na dyrektorów izb celnych. W październiku 2016 r. Dyrektor Izby powołał Koordynatora LPK i jego zastępcę.

W odniesieniu do funkcjonariuszy IC, którzy zostali powołani w październiku 2016 r. do pełnienia funkcji ww. Koordynatora i jego zastępcy (zastępcą uprzednio pełnił funkcję Koordynatora) ustalono, co następuje:

- Koordynator: w karcie zakresu obowiązków i uprawnień ze stycznia 2012 r. zapisano, iż funkcjonariusz ten był zobowiązany do wykonywania czynności związanych z pełnieniem funkcji Lokalnego Punktu Kontaktowego Krajowej Grupy Zadaniowej ds. Zwalczania Obrotu Środkami Odurzającymi i Substancjami Psychotropowymi (analiza, korespondencja i inne zlecone czynności). Identyfikacyjny zapis został zawarty w Karcie z lutego 2013 r. W Karcie zakresu obowiązków i uprawnień z marca 2015 r. nie uwzględniono obowiązków związanych z pełnieniem funkcji LPK. Do końca I półrocza 2016 r. nie zmieniano zakresu obowiązków ww. funkcjonariusza.
- Zastępca Koordynatora: w karcie zakresu obowiązków i uprawnień tego funkcjonariusza nie znalazł się zapis dot. obowiązków wynikających z funkcji zastępcy Koordynatora LPK.

Kontroler poinformował Dyrektora IC o wyżej opisanych brakach w zakresach obowiązków ww. funkcjonariuszy. W przedłożonej kontrolerowi Karcie zakresu obowiązków i uprawnień Koordynatora (z października 2016 r.) wpisano m.in. obowiązki dot. wykonywania zadań związanych z pełnieniem funkcji Koordynatora LPK Grupy Zadaniowej ds. Środków Odurzających, o których mowa w par. 2 zarządzenia Szefa Służby Celnej nr 20/S.C. z 28 września 2016 r.

Także w Karcie zakresu obowiązków i uprawnień zastępcy Koordynatora umieszczono zapis dotyczący wykonywania zadań związanych z pełnieniem funkcji zastępcy koordynatora wykonującego zadania LPK Grupy Zadaniowej ds. Środków Odurzających, o których mowa w zarządzeniu Szefa służby Celnej nr 20/S.C. z 28 września 2016 r.

W złożonych wyjaśnieniach Koordynator LPK twierdził m.in., że były prowadzone analizy taktyczne i operacyjne, w których podawano wszelkie informacje dot. zagadnień związanych z zadaniami Krajowej Grupy Zadaniowej. Odnosnie raportów ww. wyjaśnił, że były sporządzone 2 raporty z realizacji zadań w 2012 r., a w późniejszym okresie raporty dot. statystyk ujawnionych substancji. Ponadto wyjaśnił, że w latach następnych raporty z realizacji zadań nie były sporządzane z uwagi na to, że był w ciągłych i bezpośrednich kontaktach z KGZ, podczas których na bieżąco informował o realizacji zadań. Realizowana była także współpraca z KGZ, polegająca na udziale w sporządzaniu analiz związanych z obszarem działania Grupy, przekazywaniu danych i informacji niezbędnych podczas prowadzenia czynności analitycznych.

Ponadto Koordynator LPK, wyjaśnił m.in., że:

- KGZ ds. zwalczania nielegalnego obrotu środkami odurzającymi i substancjami psychotropowymi, funkcjonująca od 31 grudnia 2013 r., realizowała zadania bezpośrednio wynikające z zapisów ustawy o Służbie Celnej¹¹, tj. rozpoznawanie, wykrywanie, zapobieganie oraz zwalczanie przestępstw i wykroczeń opisanych w ustawie o przeciwdziałaniu narkomanii,
- ww. Grupa Zadaniowa do dnia 1 lipca 2015 r. nie wykonywała zadań związanych ze środkami zastępczymi, z uwagi na to, że zadania te nie zostały przypisane Służbie Celnej. Działania Służby Celnej skierowane były na obszar dot. środków odurzających, substancji psychotropowych i prekursorów narkotykowych – zgodnie z zapisami ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii,
- z uwagi na to, że wytwarzanie i wprowadzanie do obrotu środków zastępczych nie jest przestępstwem ani wykroczeniem, ale jedynie deliktem administracyjnym – niesie to poważne skutki dla metod i możliwości zwalczania środków zastępczych dla wszystkich służb, których zadaniem jest zwalczanie przestępczości. Dlatego też Służba Celna nie może w przypadku tzw. dopalaczy stosować metod, jakie stosuje przy zwalczaniu środków odurzających, substancji psychotropowych i prekursorów narkotykowych,
- ujawnianie środków zastępczych odbywało się głównie przy okazji prowadzenia czynności kontrolnych ukierunkowanych na narkotyki i towary akcyzowe. W tych przypadkach sposób postępowania z tzw. dopalaczami określono w Porozumieniu.

(dowód: akta kontroli str.118-198)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

Ocena cząstkowa

Zadania w zakresie ograniczenia dostępności do środków zastępczych wykonywali w ramach swoich obowiązków funkcjonariusze Izby, jak i podległych Urzędów Celnym. Funkcjonariusze ci brali udział w szkoleniach, na których poruszano m.in. problematykę środków zastępczych. W IC powołano Koordynatora LPK, który m.in. prowadził szkolenia w zakresie tzw. dopalaczy, jak również współpracował z Koordynatorem KGZ.

2. Działania w celu ograniczenia dostępności środków zastępczych.

Opis stanu
faktycznego

2.1. W Regionalnym Rejestrze Ryzyk sformułowano ryzyko bezpośrednio związane z przywozem do Polski środków zastępczych (luty 2011 r.) Określano również poziom ryzyka dot. importu, wewnątrzwspólnotowego przemieszczania środków zastępczych lub substancji do ich wytwarzania oraz udziału łódzkiej służby celnej w minimalizacji tego zjawiska. W celu określenia poziomu ryzyka oraz możliwości czynnego udziału funkcjonariuszy w ograniczaniu dostępu do środków zastępczych oraz substancji do ich wytwarzania, sporządzono Profil Ryzyka Regionalnego, w którym sformułowano m.in. wskaźniki, jakie należy brać pod uwagę w trakcie typowania jednostek do kontroli. Dokumentacja skierowana została m.in. do naczelników urzędów celnych znajdujących się we właściwości Izby. Zaznaczyć jednak należy, że zgodnie ze ściśle określonymi zadaniami służby celnej, kontrole ukierunkowane zostały głównie na przemyt środków odurzających i substancji psychotropowych.

(dowód: akta kontroli str.204)

¹¹ Ustawa z dnia 27 sierpnia 2009 r. (Dz.U. z 2016 r., poz. 1799 ze zm.), zw. dalej „ustawą o służbie celnej”.

2.2. Zasoby rzeczowe związane z realizacją zadań m.in. w zakresie przeciwdziałania wprowadzania do obrotu tzw. dopalaczy były w gestii WZP. Na wyposażeniu tej komórki i pracujących w niej funkcjonariuszy znajdowało się m.in.: 5 samochodów służbowych oznakowanych, 19 nieoznakowanych, broń palna krótka i gładkolufowa, środki przymusu bezpośredniego (kajdanki, miotacze gazu, pałki, paralizatory, kolczatki drogowe), środki ochrony indywidualnej (helmy, kamizelki kuloodporne), łączność radiowa (radiostacje bazowe, samochodowe, nasobne), psy służbowe. W ocenie Naczelnika ww. Wydziału wyposażenie komórki było na poziomie wystarczającym do realizacji zadań kontrolnych i realizacyjnych. Wyposażenie indywidualne funkcjonariuszy było na bieżąco uzupełniane.

Odnosnie psów służbowych (2) jeden z nich był wyszkolony do wykrywania wyrobów tytoniowych, a drugi narkotyków. Psy były wykorzystywane głównie do kontroli przesyłek pocztowych (typowanie przesyłek do kontroli). Zazwyczaj ujawnianie środków zastępczych miało miejsce przy okazji prowadzenia działań kontrolnych ukierunkowanych na zwalczanie nielegalnego obrotu wyrobami tytoniowymi lub narkotykami. Podkreślić należy, że psy służbowe nie są wyszkolone, a tym samym nie są zdolne do wykrywania i wskazywania środków zastępczych. Do wykrycia środków zastępczych dochodzi najczęściej w sytuacji prowadzenia działań pod innym kątem, a następnie wytypowaniu przesyłek mogących zawierać środki zastępcze na podstawie analizy ryzyka, najczęściej związanego z podejrzeniem wprowadzenia do obrotu niedozwolonych substancji psychoaktywnych.

W sprawie doposażenia Wydziału, Naczelnik wyjaśnił m.in., że w Izbie podejmowane są stałe i ciągłe działania mające na celu wyposażenie funkcjonariuszy WZP w sprzęt i środki niezbędne do wykonywania czynności służbowych. W ostatnich latach dokonywano zakupu, przesunięć z innych komórek i przekazania na stan Wydziału sprzętu, który poprawiał stan wyposażenia w związku m.in. ze zwiększeniem jego stanu etatowego, zastępował sprzęt zużyty i uszkodzony, uzupełniał stan wyposażenia celem poprawienia jakości podejmowanych czynności i zwiększenia możliwości kontrolnych komórki.

W latach 2011 - 2016 Izba Celna w Łodzi realizowała dostawy sprzętu do WZP w postaci m.in.: samochodów służbowych (zastąpienie pojazdów wycofywanych i powiększenie taboru), broni służbowej, środków przymusu bezpośredniego, kamizelek kuloodpornych, środków łączności (radiostacje nasobne i samochodowe), sprzętu wyważeniowego, środków ochrony indywidualnej.

Zabezpieczone przesyłki przechowywane były przed przekazaniem do właściwych organów w pomieszczeniu magazynowym WZP tzw. „magazynie podręcznym”. Zawartość przesyłek przechowywana była w zaplombowanych opakowaniach (najczęściej workach) w wyznaczonym pomieszczeniu. Pomieszczenie to znajdowało się w strefie o ograniczonym dostępie osób trzecich. Dostęp do pomieszczenia zabezpieczony był poprzez system zabezpieczeń całej siedziby Wydziału, w tym alarmy, system kamer monitoringu wewnętrznego i zewnętrznego, nadzór uzbrojonego funkcjonariusza pełniącego służbę dyżurną w systemie 24-godzinny.

(dowód: akta kontroli str.231-237)

2.3. W 2012 r. WZP ujawnił 2 przypadki wprowadzania do obrotu tzw. dopalaczy, w 2013 r. – 4, 2014 r. – 6, 2015 r. – 7, a w I kwartale 2016 r. – 1. Łącznie w latach 2012-2016 (I półrocze) Wydział, podczas 20 kontroli ujawnił przypadki wprowadzania do obrotu tzw. dopalaczy i we wszystkich wszczął postępowania. 19 przypadków ujawnienia tzw. dopalaczy miało miejsce w placówkach Poczty Polskiej SA, a jeden w punkcie sprzedaży tych środków. We wszystkich 20 przypadkach zastosowano procedury przewidziane przy ujawnianiu środków

zastępczych, opisane poniżej, w szczegółowej analizie 5 przypadków (pkt 2.5. wystąpienia). Wszystkie przypadki miały miejsce w związku z kontrolą przesyłek pocztowych. W 13 przypadkach zatrzymane tzw. dopalacze zostały przekazane do Powiatowych Inspektorów Sanitarnych. W 2 przypadkach do Izby Celnej w Rzepinie, w 1 do Izby Celnej w Poznaniu, a w 4 do właściwych Prokuratur. W każdej z ww. spraw zatrzymane przesyłki nie zostały zwrócone ani nadawcom, ani odbiorcom.

(dowód: akta kontroli str.238-241)

2.4. W 2011 r. w Izbie wszczęto 1928 spraw, w 2012 r. – 3180, w 2013 r. – 3083, w 2014 r. – 2587, w 2015 r. – 2902, a w I półroczu 2016 r. – 1771.

Udział procentowy spraw dot. środków zastępczych w sprawach ogółem, w poszczególnych latach kształtował się odpowiednio: w 2012 r. – 0,06%, 2013 r. – 0,1%, 2014 r. – 0,2%, 2015 r. – 0,2%, w I półroczu 2016 r. – 0,06%.

(dowód: akta kontroli str.242-247)

2.5. Spośród ww. 20 przypadków ujawnienia tzw. dopalaczy, szczegółowym badaniom poddano 5 następujących postępowań:

1) Podczas kontroli przeprowadzonej w dniu 31 października 2012 r. w Rozdzielni Poczty Polskiej SA w Łodzi, funkcjonariusze WZP zabezpieczyli 2 przesyłki adresowane na firmę ME w Łodzi, których nadawcą była firma SS Poste Restante Urząd Poczty w Warszawie. Przesyłki poddano przeswetleniu urządzeniem RTG. Pomimo, iż opis na przesyłkach wskazywał, że zawierają one elektronikę, obraz z urządzenia RTG wskazał, iż znajdują się w nich substancje w postaci materiału organicznego.

Wstępne badanie narkotestem dało wynik pozytywny w kierunku amfetaminy. Całość ujawnionych tzw. dopalaczy została przekazana do Laboratorium celem przeprowadzenia badań i zniszczenia ich pozostałości. Procedura ta została zastosowana z uwagi na niewielką ilość zabezpieczonych substancji (ok. 267 g). Po badaniach do WZP przesłano jedynie wyniki badań, z których wynikało, że ujawnione substancje nie są narkotykami, lecz mogą stanowić środki zastępcze.

Przy piśmie WZP z dnia 2 stycznia 2013 r. skierowanym do IV Komisariatu Komendy Miejskiej Policji w Łodzi¹², przekazano kserokopie sprawozdań z badań przeprowadzonych przez Laboratorium. W dokumencie tym stwierdzono również, iż odbiorca substancji miała być firma ME z Łodzi, wobec której dochodzenie dot. wprowadzania do obrotu substancji psychoaktywnych i środków zastępczych prowadzi Prokuratura Łódź-Polesie.

Z informacji przekazanych przez ww. Komisariat wynika m.in., że 13 stycznia 2013 r. Prokuratura wydała postanowienie o przekazaniu akt sprawy wraz z dowodami rzeczowymi do Państwowej Inspekcji Sanitarnej w Łodzi, a 12 lutego 2013 r. postanowienie zostało zrealizowane.

(dowód: akta kontroli str.248-282,761-765)

2) Izba Celna w Rzepinie, w dniu 22 października 2013 r. skierowała do WZP wniosek o dokonanie w ramach pomocy prawnej czynności procesowej w postaci przeprowadzenia kontroli w Sortowni Poczty Polskiej w Łodzi, w związku z ujawnieniem w Oddziale Poczty Polskiej w Gorzowie Wlkp. 6 przesyłek listowych pobraniowych, których nadawcą była firma S posiadająca siedzibę w Hiszpanii. Przesyłki te zawierały tzw. dopalacze w postaci białego proszku oraz suszu roślinnego.

W związku z powyższym, funkcjonariusze WZP w dniu 23 października 2013 r. przeprowadzili kontrolę w ww. Sortowni w Łodzi, w wyniku której zakwestionowali

¹² Zw. dalej „KMP w Łodzi”.

277 przesyłek nadanych przez ww. firmę S. Przesyłki te w dniu 19 listopada 2013 r. zostały przekazane do Izby Celnej w Rzepinie.

Z informacji przekazanej przez Izbę Celną w Rzepinie wynikało m.in., że postanowieniem Dyrektora tej Izby z 30 czerwca 2015 r., akta postępowania w ww. sprawie wraz z dowodami przekazano wg właściwości do Prokuratury Rejonowej Łódź-Polesie. W Postanowieniu podano m.in., że przesyłki oprócz badań laboratoryjnych (w wyniku, których ustalono, iż są to tzw. dopalacze) poddano także badaniom toksykologiczno-sądowym, w wyniku których ustalono, że zażycie tych substancji skutkowałoby poważnym uszczerbkiem na zdrowiu ze zgonem włącznie. Tym samym wprowadzenie ich do obrotu spowodowałoby niebezpieczeństwo dla życia lub zdrowia wielu osób w rozumieniu art. 165 Kodeksu karnego¹³.

Dalsze dochodzenie w tej sprawie prowadził, pod nadzorem Prokuratury Łódź-Polesie, IV Komisariat KMP w Łodzi. W związku z powyższym w dniu 14 października 2015 r. środki zastępcze zostały przekazane z Celnej w Rzepinie do IV Komisariatu KMP w Łodzi.

Z informacji uzyskanej z IV Komisariatu KMP w Łodzi wynikało m.in., że w toku postępowania, postanowieniem prokuratora zostało ono wyłączone do postępowania Prokuratury Okręgowej w Sieradzu, a następnie przejęte do dalszego prowadzenia przez Łódzki Wydział Zamiejscowy Departamentu ds. Przestępczości Zorganizowanej i Korupcji Prokuratury Krajowej. W związku z tym materiał dowodowy (10 zaplombowanych worków) wraz z dokumentacją został przekazany do tego Wydziału.

Z informacji otrzymanej z ww. Wydziału Zamiejscowego wynika m.in., że postępowanie jest prowadzone przez właściwą Prokuraturę.

(dowód: akta kontroli str.283-328)

- 3) W dniu 3 czerwca 2014 r., funkcjonariusze WZP prowadzili czynności sprawdzające w jednym ze sklepów w Pabianicach. Celem tych działań było m.in. ujawnienie wyrobów nielegalnie wprowadzanych na obszar celny Unii Europejskiej oraz osób zajmujących się wprowadzaniem do obrotu substancji psychotropowych i środków odurzających. Istniało bowiem uzasadnione podejrzenie, że w przedmiotowym sklepie prowadzona jest działalność wypełniająca znamiona czynu zabronionego ustawą o przeciwdziałaniu narkomanii. W toku przeszukania zabezpieczono 1873 saszetki, w których znajdowały się woreczki z zapięciem strunowym zawierające substancje w postaci proszku lub suszu roślinnego, brak było składu chemicznego na tych opakowaniach. Ponadto zabezpieczono 6 worków foliowych sklejonych taśmą zawierających substancje w postaci proszku i suszu roślinnego (wg oświadczenia sprzedawcy w ww. sklepie, zostały one zabezpieczone i pozostawione na terenie sklepu przez Państwowy Powiatowy Inspektorat Sanitarny w Pabianicach¹⁴). Ww. materiały w całości zostały zabezpieczone przez IC w magazynie depozytowym Izby.

Naczelnik WZP wyjaśnił, że w związku z podejrzeniem, że ujawnione w sklepie w Pabianicach produkty mogą zawierać niedozwolone środki, w tym substancje narkotyczne, funkcjonariusze zabezpieczeli wszystkie produkty znajdujące się na terenie sklepu, w tym także produkty w workach, opieczutowanych przez PPIS w Pabianicach. Produkty te zostały zabezpieczone jako dowody rzeczowe w sprawie.

¹³ Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks karny (Dz.U. z 2016 r., poz. 1137).

¹⁴ Zw. dalej „PPIS w Pabianicach”. Skrótownic ten został także zastosowany w odniesieniu do Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Pabianicach.

Z kolei PPIS w Pabianicach wyjaśnił, że z uwagi na brak możliwości zdeponowania zakwestionowanych w ww. sklepie produktów w jednostkach Policji, po ustaleniach dokonanych z Państwowym Wojewódzkim Inspektorem Sanitarnym w Łodzi przyjęto zasadę, iż produkty zabezpieczone podczas kolejnych kontroli, do czasu podjęcia decyzji o ich zniszczeniu, pozostaną w workach foliowych pod dozorem kontrolowanego podmiotu. Wg PPIS, przedmiotowe produkty zostały zabezpieczone w dniach: 16 stycznia 2013 r. (1 worek), 23 października 2013 r. (1 worek), 11 lutego 2014 r. (1 worek), 8 maja 2014 r. (3 worki). PPIS w Pabianicach wyjaśnił ponadto, że obecnie bez względu na ilość wszystkie zabezpieczone produkty są zabierane z kontrolowanych obiektów.

Z ustaleń dokonanych w Izbie wynika, że była możliwość zdeponowania zabezpieczonych substancji w IC.

Badania laboratoryjne przeprowadzone na zlecenie IC wykazały, że zabezpieczony w sklepie w Pabianicach materiał zawierał substancje mogące stanowić środki zastępcze.

Z datą 19 września 2014 r. WZP przekazał całość sprawy do PPIS w Pabianicach (bez dowodów rzeczowych), celem prowadzenia dalszego postępowania.

Naczelnik WZP wyjaśnił m.in., że tzw. dopalacze przejęte przez IC w sklepie w Pabianicach nadal znajdują się w magazynie depozytowym Izby, co spowodowane jest brakiem decyzji Prokuratury w Pabianicach odnośnie zadysponowania dowodami zabezpieczonymi przez funkcjonariuszy celnych podczas czynności w ww. sklepie (nie tylko tzw. dopalaczami).

W związku z powyższym w dniu 22 listopada 2016 r. Izba skierowała do PPIS w Pabianicach pismo z prośbą o przesłanie decyzji rozstrzygającej w tej sprawie. Jednocześnie poinformowano o fakcie przechowywania zabezpieczonych towarów (tzw. dopalaczy) w magazynie depozytowym Izby.

(dowód: akta kontroli str. 329-384)

- 4) W wyniku kontroli przeprowadzonej w dniu 27 lutego 2015 r. w magazynie przesyłek nieodebranych Poczty Polskiej SA w Koluszkach, funkcjonariusze WZP zatrzymali 169 przesyłek nadanych przez firmę NC z Rzeszowa oraz 555 przesyłek nadanych przez firmę S z Rzeszowa, co do których istniało podejrzenie, że zawierają substancje, którymi obrót narusza przepisy ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii. Łącznie zatrzymano 2.128,5 g środków zastępczych oraz 194 tabletki znajdujące się w 169 przesyłkach firmy NC oraz 7.213,3 g środków zastępczych oraz 554 tabletek znajdujących się w 555 przesyłkach firmy S.

Badania laboratoryjne próbek pobranych z ww. przesyłek wykazały obecność substancji stanowiących środki zastępcze.

W dniach 10-12 czerwca 2015 r. protokolarnie przekazano ujawnione środki zastępcze, zgodnie z właściwością rzeczową, Państwowemu Powiatowemu Inspektorowi Sanitarnemu w Rzeszowie.

PPIS w Rzeszowie poinformował, iż w dniu 2 lipca 2015 r. przekazał ww. tzw. dopalacze do Centralnego Biura Śledczego Policji (CBŚP) Zarząd w Rzeszowie, na wniosek tej instytucji.

Z informacji uzyskanej z CBŚP wynika, że pobrane z PPIS w Rzeszowie tzw. dopalacze są wraz z dokumentacją przechowywane w Zarządzie CBŚP do dyspozycji Prokuratury Regionalnej w Rzeszowie, nadzorującej śledztwo.

(dowód: akta kontroli str. 385-586)

- 5) W wyniku kontroli przeprowadzonej w dniu 10 marca 2016 r. w obiekcie Poczty Polskiej SA w Koluszkach, funkcjonariusze WZP dokonali zatrzymania 721 przesyłek pocztowych nadanych przez firmę S z siedzibą w Hiszpanii, co do których istniało podejrzenie, że zawierają substancje, którymi obrót narusza postanowienia ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii. Przesyłki te były wycofane z obrotu pocztowego (do którego zostały wprowadzone przed 1 lipca 2015 r., co zostało stwierdzone na podstawie dat stempli pocztowych znajdujących się na przesyłkach) i zgodnie z procedurami Poczty miały trafić do firmy S w Warszawie. Firma ta na mocy umowy zawartej z Poczta odkupuje zawartość nieodebranych przesyłek pocztowych z terenu całego kraju. W związku z powyższym – w ocenie funkcjonariuszy WZP - zaistniała możliwość ponownego wprowadzenia towaru do obrotu.

Badania laboratoryjne 21 próbek zabezpieczonego materiału, wykazały obecność środków zastępczych.

WZP w dniu 9 maja 2016 r. przekazał do PPIS w Pabianicach tzw. dopalacze zatrzymane w ww. 721 przesyłkach wraz z pismem, w którym podano, iż w momencie wprowadzania do obrotu zatrzymanych substancji tj. przed 1 lipca 2015 r. substancje te stanowiły środki zastępcze, pomimo że obecnie część z nich znajduje się na liście środków odurzających oraz substancji psychotropowych wymienionych w załączniku do znowelizowanej ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii.

(dowód: akta kontroli str.687-663)

W każdym z powyższych 5 przypadków ujawnienia tzw. dopalaczy Izba uzyskała stosowne postanowienia wydane przez właściwych miejscowo prokuratorów rejonowych w sprawie zatwierdzenia zatrzymania i otwarcia zakwestionowanych przesyłek oraz - w jednym przypadku – zatrzymania towarów i przeszukania sklepu. Izba nie ponosiła żadnych nakładów finansowych związanych badaniami dokonywanymi przez Laboratorium, a dot. zatrzymanych towarów, co do których istniało podejrzenie, że są środkami zastępczymi

(dowód: akta kontroli str.664-665)

Syntetyczne informacje dot. 20 postępowań prowadzonych przez Izbę, związanych z tzw. dopalaczami, opisane zostały w pkt 2.3. i 2.4. wystąpienia.

2.6. Korespondencja pomiędzy Izbą a Ministerstwem Finansów m.in. w sprawie środków zastępczych, obejmowała m.in.:

- w listopadzie 2011 r. Ministerstwo Finansów przesłało do Izby Porozumienie z dnia 26 października 2011 r.,
- w lipcu 2013 r. Ministerstwo przesłało pismo w sierpniu 2015 r. dot. zwalczania przestępczości narkotykowej,
- w czerwcu 2015 r. Ministerstwo skierowało do Izby pismo dot. opublikowania w dniu 24 czerwca 2015 r. zmian w ustawie o przeciwdziałaniu narkomanii, charakteryzując w nim istotę tych zmian. W dokumencie tym podano również szczegółowe procedury w przypadku ujawnienia przez Służbę Celną faktu wprowadzania do obrotu środków zastępczych i nowych substancji psychoaktywnych,
- w lipcu 2015 r. Ministerstwo skierowało do Izby pismo, w którym stwierdzono m.in., że w związku ze zmianami w ustawie o przeciwdziałaniu narkomanii, w celu prawidłowej realizacji nowych zadań Służby Celnej w zakresie przywozu środków zastępczych i nowych substancji psychoaktywnych, należy nawiązać kontakt z właściwą Wojewódzką Stacją Sanitarno-Epidemiologiczną celem określenia zasad wzajemnej współpracy wynikających z nałożenia na Służbę Celną obowiązku egzekwowania zakazu przywozu środków zastępczych

i nowych substancji psychoaktywnych. W odpowiedzi na to pismo (z tego samego miesiąca), Izba stwierdziła, że odbyło się spotkanie przedstawicieli służb i instytucji działających na terenie województwa łódzkiego, które poświęcono zacieśnieniu współpracy w zakresie przeciwdziałania wprowadzania do obrotu na terytorium Rzeczypospolitej środków zastępczych oraz nowych substancji psychoaktywnych. Uczestnicy spotkania zobowiązali się do ścisłej, międzyinstytucjonalnej współpracy w tym zakresie. Nadmieniono także, iż planowana była narada z przedstawicielami ww. Wojewódzkiej Stacji w sprawie wymiany informacji o skutecznych kierunkach orzecznictwa w postępowaniach związanych ze środkami zastępczymi. Ww. narada odbyła się w sierpniu 2015 r.,

- w sierpniu 2015 r. Ministerstwo przesłało do Izby „Raport Głównego Inspektora Sanitarnego w sprawie środków zastępczych – razem przeciw tzw. dopalaczom 2013-2014”. W dokumencie tym podano m.in. dane statystyczne dot. liczby decyzji administracyjnych w związku z obrotem tzw. dopalaczami, przedziały wiekowe osób zażywających tzw. dopalacze, liczbę ujawnionych przypadków zażywania tzw. dopalaczy w poszczególnych województwach, charakterystykę tzw. dopalaczy i skutki ich zażywania.

W ramach analiz typu operacyjnego, dokonywano identyfikacji stron internetowych oraz podmiotów i osób oferujących za ich pośrednictwem do sprzedaży środki zastępcze. Czynności te prowadzone były dwukrotnie w roku 2011 i 2013. Informacje dot. tych ustaleń przekazano celem stosownego wykorzystania do właściwych jednostek oraz organów realizacyjnych. Informacje te przyczyniły się bezpośrednio do ujawniania przesyłek pocztowych zawierających środki zastępcze. Ww. działania z wykorzystaniem internetu były dokonywane w celu poszerzenia już posiadanej wiedzy oraz próby identyfikacji obiektów zaangażowanych w obrót środkami zastępczymi lub nielegalny obrót środkami odurzającymi. Wszystkie działania realizowane były w ramach technik pozyskiwania informacji z otwartych źródeł.

Izba nie otrzymywała danych przekazywanych przez Grupę Zadaniową ds. e-Kontroli, które swoim zakresem obejmowałyby środki zastępcze.

(dowód: akta kontroli str.666-734,737-740)

2.7. Izba prowadziła politykę profilaktyczną i informacyjną ukierunkowaną na zwiększenie świadomości społecznej niebezpieczeństw, które niesie za sobą zażywanie środków zastępczych. Działania takie były prowadzone w roku szkolnym 2015/2016 w ramach „Małej Akademii Cła i Akcyzy” przez funkcjonariuszy Wydziału Organizacyjno-Prawnego i Komunikacji Społecznej. Prelekcje prowadzone były w placówkach edukacyjnych województwa łódzkiego i dot. tematyki skutków zażywania narkotyków i środków zastępczych. Dodatkowo funkcjonariusze Izby wspierali podobne akcje prowadzone przez inne służby oraz instytucje województwa łódzkiego, i tak np. Izba brała udział w akcji prowadzonej przez Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego pod nazwą „Dopalaczom mówimy STOP”. Akcja była prowadzona w siedzibie Wojewódzkiej Stacji Sanitarnej w Łodzi, także z udziałem przedstawiciela Policji i lekarza specjalizującego się w tej tematyce. Prelekcje miały charakter otwarty.

W roku szkolnym 2013/2014 Izba przeprowadziła w jednej, a w roku szkolnym 2015/2016 w 14 placówkach szkolno-wychowawczych zajęcia w zakresie szkodliwości zażywania środków zastępczych (tzw. dopalaczy).

W latach 2011-2014, jak wyjaśniła była Dyrektor Izby, Służba Celna nie posiadała uprawnień do kontroli na terenie kraju obrotu środkami zastępczymi i z tych względów do jej zadań nie należało prowadzenie polityki profilaktyczno-informacyjnej w tym zakresie. Jednak w przypadku, gdy placówki oświatowe

występowały o przeprowadzenie prelekcyj na temat szkodliwości zażywania narkotyków, funkcjonariusze w trakcie tych prelekcyj wskazywali także na zagrożenia związane z zażywaniem tzw. dopalaczy.

W badanym okresie Izba nie ponosiła żadnych nakładów finansowych związanych z akcją informacyjną obejmującą problematyką tzw. dopalaczy

(dowód: akta kontroli str.737, 741-747,748-749)

Ustalone
nieprawidłowości

Ocena częściowa

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

Izba posiadała zasoby rzeczowe niezbędne do realizacji zadań m.in. w zakresie ujawniania i zwalczania dostępności środków zastępczych. Na bieżąco następowało również doposażanie w te zasoby. Badania 5 wytypowanych przypadków postępowań w sprawie środków zastępczych, wykazało, że funkcjonariusze Izby w sposób rzetelny, sprawny i skuteczny podejmowali działania związane z tego typu przypadkami. Prawidłowe były również czynności związane z dalszym procedowaniem spraw związanych z ujawnieniami tzw. dopalaczy (przekazywanie do właściwych organów).

3. Współpraca z innymi podmiotami w przedmiocie ograniczenia rynku środków zastępczych

Opis stanu
faktycznego

3.1. W wyniku ujawnienia tzw. dopalaczy (20 przypadków), w 13 przypadkach zawiadomienia skierowano do Powiatowych Inspektorów Sanitarnych, a w 4 do właściwych Prokuratur. Nie kierowano zawiadomień do wojewódzkiego inspektora farmaceutycznego, ani do jednostek policji.

(dowód: akta kontroli str.238-241)

3.2. Izba uczestniczyła w wymianie informacji wskazanych w Porozumieniu. Wymiana taka następowała głównie w trakcie przekazywania właściwym organom sanitarnym ujawnionych środków zastępczych. Wraz ze środkami zastępczymi przekazywano także wyniki badań laboratoryjnych, dokumentację zawierającą m.in. informacje o metodach przemieszczania (dystrybucji) środków zastępczych na terenie kraju. Dodatkowo wymiana informacji miała miejsce w trakcie szkoleń i porad, których organizatorami byli zarówno Wojewódzki Państwowy Inspektor Sanitarny jak i Dyrektor Izby Celnej w Łodzi.

(dowód: akta kontroli str. 206)

3.3./3.4. Współpraca IC dot. środków zastępczych realizowana była głównie z Państwową Inspekcją Sanitarną w Łodzi, w oparciu o Porozumienie i dot. udziału organizowanych przez służbę celną oraz Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego w Łodzi szkoleniach oraz konferencjach. Inną formą współpracy z Inspekcją Sanitarną była realizacja wspólnej operacji „Bezpieczna szkoła-2015”. Wśród obszarów objętych działaniami, przewidziano pomoc oraz uczestnictwo funkcjonariuszy celnych w likwidacji punktów sprzedaży środków zastępczych i nowych substancji psychotropowych. Celem zoptymalizowania kontroli, planowanie wspólnych działań z Inspekcją Sanitarną województwa łódzkiego, poprzedzono weryfikacją przekazanego przez Grupę Zadaniową, wykazu adresów 20 sklepów, gdzie potencjalnie mogła być dokonywana sprzedaż środków zastępczych. To pozwoliło przekazać właściwym Powiatowym Inspektorom Sanitarnym propozycje wspólnych kontroli w 5 ściśle określonych miejscach. Z tych propozycji zrealizowana została jedna kontrola w Tomaszowie Maz., w której czynnie uczestniczyli funkcjonariusze Policji i funkcjonariusze Urzędu Celnego z Piotrkowa

Tryb. W trakcie tej kontroli pracownicy Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej zatrzymali i zabezpieczyli oferowane do sprzedaży środki zastępcze. Jednocześnie dane uzyskane w trakcie planowanych działań, pozwoliły na poszerzenie wykazu punktów o kolejne 70 adresów zlokalizowanych na terenie kraju. Został on przekazany Krajowej Grupie Zadaniowej ds. środków odurzających.

Izba współpracowała także z Centralnym Biurem Śledczym Policji – Zarządem w Rzeszowie. Współpraca trwała od lipca 2016 r. i dot. przesyłek kurierskich nadawanych w innych krajach Wspólnoty. Z uwagi na charakter prowadzonych przez ww. Biuro czynności, Izba nie знаła rezultatów tych działań.

Nie wystąpiły sytuacje, w wyniku których zamierzenia Izby w zakresie współpracy z innymi podmiotami nie były realizowane.

Podczas wyżej opisanej współpracy wykorzystywane były ustalenia zawarte w Porozumieniu. Izba nie odnotowała trudności związanych z egzekwowaniem ustaleń zawartych w tym dokumencie.

(dowód: akta kontroli str.204-206)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości

Ocena częściowa

Izba - w oparciu o Porozumienie z dnia 26 października 2011 r. – podejmowała współpracę z innymi podmiotami w przedmiocie ograniczania rynku środków zastępczych, w tym przede wszystkim z Państwowymi Powiatowymi Inspektorami Sanitarnymi. W powyższym zakresie podejmowano także współpracę z innymi podmiotami, niebędącymi stronami ww. Porozumienia.

4. Sprawowanie nadzoru nad działalnością podległych jednostek realizujących zadania w zakresie przeciwdziałania dostępności środków zastępczych

Opis stanu
faktycznego

4.1.4.2. Dyrektor Izby w złożonych wyjaśnieniach stwierdził m.in., że od momentu objęcia stanowiska (grudzień 2015 r.) podejmował działania zmierzające do realizacji Porozumienia. Tematyka związana z kontrolą środków zastępczych była poruszana na spotkaniach i naradach kadry kierowniczej IC i podległych Urzędów Celnych, przy okazji innych zadań realizowanych przez Izbę. Jednak z uwagi na fakt marginalnego udziału spraw dot. identyfikacji środków zastępczych w stosunku do spraw dot. ujawnienia innych nielegalnych towarów i wyrobów oraz ograniczoną właściwość rzeczową Służby Celnej w tym zakresie, problematyka ta wymagała kierowania do podległych komórek organizacyjnych dodatkowych zaleceń i wytycznych, jak również organizowania specjalnych narad poświęconych wyłącznie temu obszarowi. Kierownicy komórek organizacyjnych Izby, jak i naczelnicy podległych Urzędów Celnych nie zgłaszali uwag dot. trudności związanych z realizacją porozumienia.

Z kolei była Dyrektor Izby wyjaśniła m.in., że substancja klasyfikowana jako środki zastępcze do lipca 2015 r. nie podlegała kontroli Służby Celnej, o ile nie była przedmiotem obrotu towarowego z zagranicą. Wszystkie przypadki wykrycia środków zastępczych, jakie miały miejsce w latach 2011-2015 (20), były dokonane przez komórki realizacyjne, przy okazji kontroli ukierunkowanych na wyroby akcyzowe i narkotyki. Naczelnicy podległych Urzędów Celnych nie zgłaszali problemów z realizacją Porozumienia, jego zapisy są jednoznaczne i nie generują trudności interpretacyjnych. Biorąc pod uwagę małą skalę ujawnienia środków

zastępczych, zagadnienie to nie było przedmiotem szczególnych spotkań czy narad poświęconych jedynie temu problemowi. „Tematyka ta była oczywiście omawiana z moimi zastępcami, osobami nadzorującymi pion kontroli w formie relacji o zdarzeniach, lub w trakcie sporządzania na potrzeby kontroli analiz, sprawozdań czy statystyk”. W okresie pełnienia przez składającą wyjaśnienia funkcji Dyrektora nie były dokonywane opracowania zaleceń dla podległych jednostek, czy też wytyczne dot. środków zastępczych. Sytuacja uległa zmianie w lipcu 2015 r. w związku z nowelizacją ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii. Ta nowelizacja dała Służbie Celnej uprawnienia do kontroli środków zastępczych w przywozie.

Dyrektor IC wyjaśnił ponadto, że działania Służby Celnej były odmienne w zakresie ujawniania środków zastępczych, w zależności od obowiązujących przepisów prawa. Od 2011 r. do 30 czerwca 2015 r. tj., do momentu wprowadzenia nowelizacji ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii, Służba Celna nie miała delegacji prawnej do kontroli środków zastępczych. W związku z brakiem tych uprawnień, zatrzymywanie środków zastępczych następowało w wyniku działań prowadzonych w obszarach innych ryzyk, głównie ukierunkowanych na środki odurzające, substancje psychotropowe, prekursorzy narkotykowe.

Sytuacja zmieniła się nieznacznie od 1 lipca 2015 r. tj. po nowelizacji ww. ustawy. Od tego momentu Służba Celna otrzymała uprawnienia do wykonywania niektórych zadań związanych z przeciwdziałaniem wprowadzania do obrotu środków zastępczych. Zadania te realizowane są dwutorowo: w ramach przywozu substancji z krajów trzecich oraz w przypadku wykrycia środków zastępczych w toku działań prowadzonych w innych obszarach ryzyk.

(dowód: akta kontroli str.750-759)

4.3. W sierpniu 2015 r. w siedzibie Izby odbyło się szkolenie w temacie „Dopalaczowe zadania Służby Celnej”, w którym uczestniczyło 13 funkcjonariuszy celnych z pionu orzecznictwa i kontroli (w tym 11 z podległych Izbie Urzędów Celnych). Szkolenie prowadził koordynator KGZ ds. środków odurzających oraz Koordynator Wojewódzkiej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej.

W Izbie w badanym okresie nie były prowadzone audyty zarówno przez kontrole wewnętrzną jak i kontrole zewnętrzne w tematyce dot. środków zastępczych.

(dowód: akta kontroli str.46,760)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości

Ocena cząstkowa

W ocenie NIK, kierownictwo Izby prawidłowo zorganizowało nadzór nad podległymi komórkami organizacyjnymi m.in. w zakresie problematyki tzw. dopalaczy. Przykładem takiego skutecznego nadzoru, była efektywna działalność Wydziału Zawalczenia Przestępczości.

IV. Uwagi i wnioski

Przedstawiając powyższe oceny wynikające z ustaleń kontroli, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy o NIK, odstępuje od formułowania wniosków pokontrolnych.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Łodzi.

Łódź, dnia 15 grudnia 2016 r.

Kontroler
Janusz Rzepecki
Doradca ekonomiczny

.....
podpis

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Łodzi

Dyrektor
Przemysław Szewczyk

.....
podpis